

Prishtinë, më 5 dhjetor 2016
Nr. ref.:RK1011/16

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

rastin nr. K107/15

Parashtrues

Shefki Zogiani

**Vlerësim i kushtetutshmërisë së
Aktvendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës, PAKR. nr. 499/2013, të 6
janarit 2014**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Ivan Čukalović, zëvendëskryetar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare dhe
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është dorëzuar nga z. Shefki Zogiani (në tekstin e mëtejmë: parashtruesi i kërkesës), i përfaqësuar nga z. Visar Vehapi, avokat i angazhuar nga Qendra Kosovare për të Mbijetuarit e Torturës.

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesi i kërkesës konteston Aktvendimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës, PAKR. nr. 499/2013, të 6 janarit 2014, në lidhje me Aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut në Prishtinë, P. nr. 134/2008, të 2 prillit 2009, Aktvendimin e Gjykatës Supreme, Ap. nr. 359/2009, të 16 qershorit 2010, Aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Prishtinë, P. nr. 208/10, të 12 korrikut 2013.
3. Vendimi i Gjykatës së Apelit i është dorëzuar parashtruesit të kërkesës më 27 janar 2014.

Objekti i çështjes

4. Objekt i çështjes është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara, me pretendimin se është cenuar neni 5.3 [E Drejta për Liri dhe Siguri] i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejmë: Konventa) dhe e drejta për vendim gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm nga neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] i Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejmë: Kushtetuta), në lidhje me nenin 6 [E drejta për një proces të rregullt] të Konventës.

Baza juridike

5. Kërkesa bazohet në nenin 113.7 të Kushtetutës, në nenin 47 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejmë: Ligji), dhe në rregullin 29 të Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejmë: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatën Kushtetuese

6. Më 21 janar 2015, parashtruesi e dorëzoi kërkesën në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejmë: Gjkata).
7. Më 9 shkurt 2015, Kryetari i Gjykatës caktoi gjyqtaren Arta Rama-Hajrizi gjyqtare raportuese dhe Kolegjin shqyrties, të përbërë nga gjyqtarët: Altay Suroy (kryesues), Snezhana Botusharova dhe Kadri Kryeziu (gjyqtarë).
8. Më 28 prill 2015, parashtruesi u njoftua për regjistrimin e kërkesës.
9. Më 26 qershor 2015, përfundoi mandati i gjyqtarëve Enver Hasani dhe Kadri Kryeziu. Më 1 korrik 2015, gjyqtari Altay Suroy u caktua gjyqtar rapportues në vend të gjyqtares Arta Rama-Hajrizi, ndërsa gjyqtari Ivan Čukalović u caktua anëtar i Kolegit shqyrties në vend të gjyqtarit Kadri Kryeziu.
10. Më 18 janar 2016, nga një kopje e kërkesës iu dërgua Gjykatës Themelore në Prishtinë, Gjykatës së Apelit të Kosovës dhe Gjykatës Supreme të Kosovës.
11. Më 15 shkurt 2016, Gjkata kerkoi nga parashtruesi i kërkesës dhe Gjkata Themelore në Prishtinë, që të dorëzojnë dëshmi për datën e pranimit të vendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës.

12. Më 1 mars 2016, Gjykata Themelore në Prishtinë dorëzoi dëshminë (kopjen e fletëkthesës), për datën e pranimit të vendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës nga parashtruesi i kërkesës.
13. Më 14 mars 2016, parashtruesi i kërkesës njoftoi Gjykatën se më 6 prill 2016, ishte paraparë mbajtja e seancës gjyqësore në Gjykatën Themelore në Prishtinë.
14. Më 17 mars 2016, Gjykata kërkoi nga Gjykata Themelore në Prishtinë informata për gjendjen e rastit të parashtruesit, përkatësisht nëse është mbajtur seancë gjyqësore.
15. Më 21 mars 2016, Gjykata Themelore në Prishtinë, njoftoi Gjykatën se rasti i parashtruesit është në zhvillim e sipër, dhe se seanca e radhës është paraparë të mbahet më 6 prill 2016.
16. Më 13 shtator 2016, Kolegji shqyrtyes shqyrtoi raportin e gjyqtarit rapportues dhe njëzëri i rekomandoi Gjykatës papranueshmërinë e kërkesës.

Përbledhja e faktave

17. Më 14 shkurt 2008, Prokuroria Publike e Qarkut në Prishtinë kishte ngritur aktakuzë kundër parashtruesit të kërkesës, duke e ngarkuar me kryerjen e veprës penale vrasje e rëndë në shtytje, të sanksionuar me ligjin penal të Kosovës në fuqi në atë kohë.
18. Më 2 prill 2009, Gjykata e Qarkut në Prishtinë (Aktgjykimin P. nr. 134/2008), shpalli parashtruesin e kërkesës fajtor për kryerjen e veprës penale vrasje e rëndë, nën akuzën se nga “hakmarrja e paskrupull” kishte nxitur nipin e tij K. Z. që ta privojë nga jeta palën e tretë B. O. Parashtruesi u dënuar me burgim afatgjatë prej 10 (dhjetë) vjetësh bazuar në nenet 147.9 dhe 24 të Kodit penal të Kosovës, duke ia llogaritur kohën e kaluar në paraburgim prej 5 shkurtit 2008 e tutje.
19. Parashtruesi parashtroi ankesë në Gjykatën Supreme të Kosovës për shkak të shkeljes esenciale të dispozitave të procedurës penale, vërtetimit të gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike, shkeljes së Ligjit penal dhe vendimit për dënim.
20. Më 16 qershor 2010, Gjykata Supreme (Aktvendimin, Ap. nr. 359/2009) aprovoi ankesën e parashtruesit të kërkesës duke e anuluar Aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut, e ktheu çështjen në rigjykim dhe vendosi për vazhdim të paraburgimit të parashtruesit të kërkesës.
21. Më 27 tetor 2011, parashtruesi i kërkesës i ishte drejtuar Gjykatës së Qarkut në Prishtinë, me kërkesë për përspejtimin e procedurës penale dhe për tejzgjatjen e paraburgimit të tij në Qendrën e Paraburgimit në Lipjan. Parashtruesi po ashtu ishte ankuar se procesi gjyqësor në Gjykatën e Qarkut ende nuk kishte filluar dhe zvarritej për arsyen e ndryshme për më shumë se një vit që kur Gjykata Supreme e kishte kthyer çështjen në rigjykim.

22. Parashtruesi i kérkesës, po ashtu, në dy raste kishte kérkuar që rasti i tij të kalojë në kompetencë të gjyqtarëve të EULEX-it, me ç'rast, ndër të tjera, ai ishte ankuar edhe për përbërjen e trupit gjykues në Gjykatën e Qarkut në Prishtinë. EULEX-i kishte refuzuar kérkesën e parashtruesit që rasti i tij të kalohet në kompetencën e tyre, mirépo kishin shprehur shqetësimin e tyre për përbërjen e trupit gjykues në Gjykatën e Qarkut në Prishtinë.
23. Gjatë vitit 2012, parashtruesi i kérkesës i kishte adresuar disa kérkesa te Kryetari i Gjykatës së Qarkut në Prishtinë me qëllim të ndërrimit të trupit gjykues. Kérkesa e parashtruesit ishte miratuar dhe trupi i ri gjykues kishte filluar procesin gjyqësor më 12 korrik 2013.
24. Më 1 janar 2013, hyri në fuqi Ligji për gjykatat, nr. 03/L-199. Neni 15. 1 i Ligjit për gjykatat parashevë: “*Departamenti për Krime të Rënda i Gjykatës Themelore i gjykon veprat penale të parapara me Kodin penal të Kosovës*”.
25. Më 12 korrik 2013, Gjykata Themelore në Prishtinë, me Aktgjykimin P. nr. 208/10, shpalli parashtruesin e kérkesës fajtor për shkak të kryerjes së veprés penale vrasje e rëndë në shtytje, nga neni 147.9 në lidhje me nenin 24 të Kodit Penal të Kosovës. Parashtruesi u dënuar me burgim afatgjatë në kohëzgjatje prej 10 (dhjetë) vjetësh, duke iu llogaritur edhe koha e kaluar në paraburgim nga 5 shkurti 2008.
26. Më 25 gusht 2013, parashtruesi i kérkesës parashtroi ankesë në Gjykatën e Apelit të Kosovës për shkak të shkeljes esenciale të dispozitave të procedurës penale, vërtetimit të gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike, shkeljes të Ligjit penal dhe vendimit për dënim.
27. Më 26 nëntor 2013, parashtruesi i kérkesës ishte njoftuar se Gjykata Themelore, sipas ankesës së parashtruesit, ende nuk e kishte proceduar lëndën e tij në Gjykatën e Apelit të Kosovës.
28. Më 29 nëntor 2013, parashtruesi i kérkesës iu drejtua Gjykatës Themelore duke kérkuar: (i) që Gjykata Themelore, sipas ankesës së parashtruesit, t'ia procedojë lëndën Gjykatës së Apelit, (ii) të përshpejtohet dhe finalizohet rasti i tij dhe se (iii) ai gjendet në paraburgim prej 6 (gjashtë) vjetësh përtej çdo periudhe të arsyeshme kohore. Parashtruesi shprehimisht u ankua se mbajtja e tij në paraburgim dhe zvarritja e procedurës penale cenon të drejtën e tij për gjykim të drejtë brenda një kohe të arsyeshme dhe është në kundërshtim me Kushtetutën, ligjet në fuqi dhe konventat ndërkombëtare të zbatueshme në Kosovë.
29. Më 6 janar 2014, Gjykata e Apelit e Kosovës (Aktvendimi PAKR. nr. 499/2013) anuloi Aktgjykimin e Gjykatës Themelore dhe çështjen e ktheu për rigjykim dhe rivendosje, si dhe urdhëroi ndërprerjen e paraburgimit të parashtruesit të kérkesës.
30. Përkitazi me kundërthëniet e Aktgjykimit të Gjykatës Themelore, pjesa relevante e Aktvendimit të Gjykatës së Apelit përcakton:

“Në një pjesë thuhet se ai ka kërkuar llogari nga BO, gjë që është krejt normale në rrethanat e krijuara, ndërkaq në vijim flet për ndikim me vetëdije dhe permanente ndaj të akuzuarit K. Dispositivi është në kundërshtim edhe me arsyetimin dhe përmbajtjen e shkresave të lëndës. Për derisa në dispozitiv thuhet se Shefkiu (parashtruesi i kërkesës) “me vetëdije dhe në mënyrë permanente ka ndikuar te i akuzuari K” në shkresat e lëndës, në dëshmitë e dëshmitarëve dhe në asnje vend tjetër nuk mund të gjendet një konstatim i tillë dhe kjo e bën aktgjykimin të paqartë dhe kontradiktor dhe se kjo paraqet shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale nga nen 384 par. 1 pika 12 lidhur me nenin 370 të KPP”.

31. Përkitazi me mospërfilljen e rekomandimeve të Gjykatës Supreme nga Gjykata Themelore, pjesa relevante e Aktvendimit të Gjykatës së Apelit përcakton:

“Gjykata e shkallës së parë, me rastin e anulimit të Aktgjykimit P. nr. 134/2008 të datës 02.04.2009 nga ana e Gjykatës Supreme të Kosovës, me Aktvendimin Ap. nr. 359/2009 datë 16.06.2010, nuk ka përfillur rekomandimet e kësaj gjykate, duke mos dhënë përsëri arsyen përfaktet vendimtare në bazë të së cilës vërtetohet dashja e të akuzuarit Shefki (parashtruesi) përfaktë kryer veprën penale. Po ashtu, edhe kjo gjykatë konsideron se arsyet e dhëna, përkitazi me të akuzuarin Shefki dhe kontributi i tij që të ndikoj në të akuzuarin K, që të kryej veprën penale janë plotësisht të paqarta”.

32. Përkitazi me mbajtjen në paraburgim të parashtruesit të kërkesës, Gjykata e Apelit konstatoi:

“Sa i përket paraburgimit, kolegji penal i kësaj gjykate duke vepruar konform nenit 402 par. 4 të KPP, vendosi që të akuzuarit Shefki Zogiani, t'i ndërpresë paraburgimin, pasi që konsideron se nuk ekzistojnë kushtet dhe rrethanat përfaktë cilën edhe është caktuar i njëjtë”.

33. Më 21 mars 2016, Gjykata Themelore në Prishtinë dorëzoi informata shtesë në Gjykatë përkitazi me gjendjen e rastit të parashtruesit, duke theksuar:

“Lënda, PKR nr. 31/14, është kthyer në rigjykim-rivendosje, sipas Aktvendimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës, lidhur me këtë lëndë me dt. 03.03.2016 është mbajtur një seancë e shqyrtimit gjyqësor, ndërsa seanca e radhës është caktuar me dt. 06.04.2016. Deri më tanë nuk është marrë kurrfarë vendimi që ju pretendoni t'ua dorëzojmë, sepse çështja-procedura është në zhvillim e sipër”.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

34. Përkitazi me zvarritjen e procedurës penale, parashtruesi i kërkesës pretendon: *“Sipas nenit 285 paragrafi 2, të Kodit të Procedurës Penale të Kosovës, shqyrtimi gjyqësor fillon brenda 1 (një) muaji [...] nga urdhri i lëshuar nga nen 254 paragrafi 5 i këtij kodit. Dispozitat e shqyrtimit gjyqësor vlejnë mutatis mutandis edhe përfaktë gjykim. Në çështjen penale në fjalë, rigjykim nuk ka filluar as pas një viti pasi që lënda është kthyer në rigjykim.*

Parashtruesi nuk mund t'i sfidojë vonesat dhe zvarritjen e procedurës përmes ndonjë mjeti juridik e si pasojë e zvarritjes së procedurës parashtruesi kufizohet në mundësinë e sfidimit të ligjshmërisë dhe kushtetutshmërisë së paraburgimit ndaj tij për 6 (gjashtë) vite".

35. Përkitazi me kundërligjshmërinë e paraburgimit, parashtruesi i kërkësës pretendon: "Për sa i përket faktit që formalisht procedura penale është në zhvillim përkundër që ende nuk ka filluar rigjykimi, ajo nuk përbën pengesë që Gjykata Kushtetuese të vlerësoj kohëzgjatjen e paraburgimit dhe zvarritjen e procedurës penale përtej afateve ligjore në kuptimin e shkeljes së dispozitave kushtetuese për një gjykim të drejtë në kohë të arsyeshme".
36. Përkitazi me shkeljen e nenit 5.3 të Konventës, parashtruesi thekson: "Gjykata Evropiane për të drejtat e Njeriut ka vendosur se "edhe nëse bazat relevante dhe të mjaftueshme "vazhdojnë të arsyetojnë privimin nga liria gjatë tërë periudhës paragjyqësore, neni 5 (3) i KEDNj mundet prapëseprapë të cenohet nëse privimi nga liria i të pandehurit prolongohet përtej "kohës së arsyeshme "pasi që procedura nuk është zhvilluar me ekspedivitetin e kërkuar "(shih Tomasi vs Franca, GjEDNj 27 gusht 1992, 99 dhe 102). Në praktikën e GjEDNj është domethënës rasti W.vs Zvicrës, GjEDNj, 26 janar 1993, 42, në të cilin Gjykata gjeti se "kohëzgjatja e privimit të lirisë në fazën paraprake varet substancialisht nga kompleksiteti i jashtëzakonshëm i rastit dhe sjellja e pandehurit".
37. Përkitazi me shterimin e mjeteve juridike, parashtruesi i kërkësës pretendon: "Parashtruesi ka bërë gjithçka që në mënyrë të arsyeshme mund të pritej prej tij për të shteruar mjetet e ankimit në procedurë të rregullt duke kërkuar në vazhdimësi përshtpejtimin e procedurës dhe caktimin e rigjykimit ndaj tij në mënyrë që të evitohen zvarritjet. Gjykatat e rregullta nuk kanë ofruar informacione të duhura lidhur me zvarritjet apo ndonjë justifikim të kënaqshëm aq sa shpien në përfundim të çdo kërkese në procedurë të rregullt penale do të ishte e kotë dhe jo efikase".
38. Parashtruesi kërkon nga Gjykata që "të vlerësojë ligjshmërinë dhe kushtetutshmërinë e masës së paraburgimit dhe zvarritjen e procedurës penale në kuptimin e gjykimit të drejtë brenda një afati të arsyeshëm që garantonohet me Kushtetutë të cilën edhe pse parimisht edhe gjykatat e rregullta duhet dhe janë të obliguara ta bëjnë kanë dështuar në këtë çështje penale. Pa dashur që të prejudikohet epilogu kur çështja është ende në pritje të rigjykimit, megjithatë, parashtruesi për derisa është dënuar me 10 vite burgim në dy gjykimet e para, ai ka qëndruar në paraburgim për gjashtë (6) vite".

Pranueshmëria e kërkësës

39. Gjykata së pari shqyrton nëse kërkesa i ka plotësuar kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara me Kushtetutë dhe të specifikuara më tej në Ligj dhe në Rregullore të punës.
40. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet nenit 113.7 të Kushtetutës, që përcakton:

“Individët janë të autorizuar të ngrënë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.

41. Gjkata i referohet neneve 47 dhe 49 të Ligjit, që parashohin:

*Neni 47
Kërkesa individuale*

“1. Çdo individ ka të drejtë të kërkojë nga Gjkata Kushtetuese mbrojtje juridike në rast se pretendon se të drejtat dhe liritë e tija individuale të garantuara me Kushtetutë janë shkelur nga ndonjë autoritet publik.

2. Individ mund ta ngritë kërkesën në fjalë vetëm pasi që të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.

*Neni 49
Afatet*

“Kërkesa parashtronhet brenda afatit prej 4 (katër) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor. Në të gjitha rastet e tjera, afati fillon të ecë në ditën kur vendimi ose akti është shpallur publikisht”.

42. Gjkata, më tej, merr parasysh rregullin 36 (1) b) dhe c) të Rregullores së punës, i cili parashohet:

*Rregulli 36
Kriteret e pranueshmërisë*

Gjkata mund ta shqyrtojë një kërkesë nëse:

(...)

(b)janë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive të përcaktuara me Ligj kundër vendimit ose kundër aktgjykimit të kundërshtuar;

(c) kërkesa parashtronhet brenda katër muajsh nga dita e dorëzimit të mjetit të fundit juridik efektiv te parashtruesi”.

43. Gjkata po ashtu i referohet nenit 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës, i cili përcakton:

“Të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut”.

44. Gjkata përsërit se parashtruesi i kërkesës ngrë dy pretendime thelbësore: (i) pretendimi për shkelje të nenit 5.3 të Konventës, për shkak të mbajtjes në paraburgim në kohëzgjatje prej 6 (gjashtë) vjetësh pa vendim përfundimtar

përkitazi me fajësinë apo pafajësinë e tij dhe (ii) pretendimi për shkelje të paragrafit 1, të nenit 6 të Konventës, për zvarritje të procedurës penale në kohëzgjatje prej 8 (tetë) vjetësh që ende vazhdon pa vendim përfundimtar për fajësinë apo pafajësinë e tij.

45. Gjykata vlerëson se nenit 5.3 i Konventës dhe nenit 31 i Kushtetutës në lidhje me nenin 6.1 të Konventës ofrojnë garanci të ndryshme procedurale në fazë të ndryshme të zhvillimit të procedurës penale, prandaj të dyja pretendimet do të trajtohen në mënyrë të mëvetësishme.

Përkitazi me pretendimin për shkelje të nenit 5.3 të Konventës

46. Në mënyrë që pretendimi për shkelje të nenit 5.3 të shqyrtohet në themelësi, së pari duhet konstatuar nëse pretendimi i tillë është ngritur brenda afatit ligjor 4 (katër) mujor, siç parashihet me nenin 49 të Ligjit dhe specifikohet më tej me rregullin 36 (1) (c) të Rregullores së punës.
47. Gjykata vëren se afati ligjor 4 (katër) mujor fillon të ecë vetëm nga momenti i përfundimit të periudhës së fundit të paraburgimit (Shih, për shembull, rastin *Solmaz kundër Turqisë*, GJEDNJ, aplikacioni nr. 27561/02, Aktgjykimi i 16 prillit 2007, paragrafi 36).
48. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se Gjykata e Apelit e lroi parashtruesin e kërkesës nga paraburgimi më 6 janar 2014, kurse vendimi për lirim nga paraburgimi atij iu dorëzua më 27 janar 2014, çka për Gjykatën përbën përfundim të periudhës së fundit të paraburgimit.
49. Gjykata, po ashtu, vëren se kërkesa, për sa i përket pretendimit për shkelje të nenit 5.3 të Konventës, u dorëzua më 21 janar 2015, çka nënkupton se është dorëzuar 8 (tetë) muaj pas skadimit të afatit ligjor prej 4 (katër) muajsh të paraparë me nenin 49 të Ligjit dhe të specifikuar më tej me rregullin 36 (1) c) të Rregullores së punës.
50. Rrjedhimisht, Gjykata konsideron se është e pamundur ta shqyrtojë pretendimin për shkelje të nenit 5.3 të Konventës, për shkak se është i paafatshëm, përkatësisht nuk është ngritur në pajtim me nenin 49 të Ligjit dhe rregullin 36 (1) c) të Rregullores së punës. (Shih rastin *Idalov kundër Rusisë*, [DHM], aplikacioni nr. 5826/03, Aktgjykimi i 22 majit 2012, paragrafi 116).
51. Gjykata rikujton se qëllimi i afatit ligjor prej 4 (katër) muajve, sipas nenit 49 të Ligjit dhe rregullit 36 (1) c) të Rregullores së punës, është që të promovoje siguri ligjore duke siguruar, se rastet që kanë të bëjnë me çështje të Kushtetutës të trajtohen brenda një periudhe të arsyeshme, dhe se vendimet e mëparshme nuk janë vazhdëmisht të hapura për t'u kontestuar (Shih rastin *O'Loughlin dhe të tjera kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Nr. 23274/04, GJEDNJ, Aktvendimi i 25 gushtit 2005, dhe *mutatis mutandis*, shih rastin nr. KI140/13, parashtrues *Ramadan Cakiqi*, Aktvendimi për papranueshmëri, i 3 marsit 2014).
52. Për më tepër, Gjykata vëren se është detyrë e parashtruesve të kërkesës apo përfaqësuesve të tyre që të veprojnë me ‘*kujdes të nevojshëm*’ (*due diligence*)

për t'u siguruar se kërkuesat e tyre për mbrojtje të të drejtave dhe lirive themelore janë dorëzuar brenda afatit ligjor prej 4 (katër) muajsh, të paraparë me nenin 49 të Ligjit dhe të specifikuar më tej me rregullin 36 (1) c) të Rregullores së punës. (Shih rastin *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, [DHM], aplikacioni nr. 10865/09, 45886/07 dhe 32431/08, Aktgjykimi i 17 shtatorit 2014, paragrafët 263-267).

Nëse ka pasur shkelje të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6. 1 të Konventës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm brenda një afati të arsyeshëm kohor

53. Për të konstatuar nëse kohëzgjatja e procedurës penale ka qenë e arsyeshme, Gjykata duhet të merr parasysh faktorët siç janë ndërlíkueshmëria e rastit, sjellja e parashtruesit të kërkuesës si dhe sjellja e autoriteteve relevante administrative e gjyqësore. (Shih rastin *König kundër Gjermanisë*, GJEDNJ, aplikacioni nr. 6232/73, Aktgjykimi i 28 qershorit 1978, parografi 99).
54. Ndërlíkueshmëria e rastit mund të rrjedh, për shembull, nga numri i padive, numri i palëve të përfshira në procedurë, siç janë të pandehurit dhe dëshmitarët apo dhe përmasa ndërkombëtare e rastit (Shih rastin *Neumeister kundër Austrisë*, GJEDNJ, aplikacioni nr. 1936/63, Aktgjykimi i 27 qershorit 1968, parografi 20).
55. Neni 31 i Kushtetutës dhe neni 6. 1 i Konventës nuk i obligojnë parashtruesit e kërkuesave që aktivisht të bashkëpunojnë me autoritetet gjyqësore. Ata, po ashtu, nuk mund të fajësohen për shkak të shfrytëzimit të plotë të mjeteve juridike të vëna në dispozicion nga ligji në fuqi. Megjithatë, sjellja e tyre, përbën një fakt objektiv që nuk mund t'i atribuohet autoriteteve publike dhe që duhet marrë parasysh në konstatimin nëse procedurat vazhduan më gjatë se sa afati i arsyeshëm i përcaktuar me nenin 6.1 të Konventës (Shih rastin *Eckle kundër Gjermanisë*, GJEDNJ, aplikacioni nr. 8130/78, Aktgjykimi i 15 korrikut 1982, parografi 82).
56. Neni 31 i Kushtetutës dhe neni 6. 1 i Konventës obligojnë autoritetet kompetente që ta organizojnë sistemin gjyqësor në atë mënyrë që gjykatat t'i përbushin të gjitha kriteret e përcaktuara në nenin në fjalë (Shih rastin *Abdoella kundër Holandës*, GJEDNJ, aplikacioni nr. 12728/87, Aktgjykimi i 25 nëntorit 1992, parografi 24).
57. Edhe pse rastet mund të janë komplekse, Gjykata, megjithatë, mund t'i konsiderojë si të "arsyeshme" periudhat e gjata të mungesës së aktivitetit gjyqësor. (Shih rastin *Adiletta kundër Italisë*, aplikacioni nr. 20/1990/211/271-273, GJEDNJ, Aktgjykimi i 24 janarit 1991, parografi 17).
58. Në të vërtetë, Gjykata konsideron se të gjitha instancat e gjykatave të rregullta ishin aktive, edhe pse ishin mbajtur disa shqyrtime gjatë një periudhe të gjatë në të gjitha instancat.
59. Megjithatë, Gjykata potencon, se edhe pse gjykatat e rregullta nuk kanë qëndruar pasive, është obligim i tyre kushtetues dhe ligjor, që sidomos çështjet penale t'i finalizojnë brenda një afati të arsyeshëm. Në mënyrë që të mos

shkaktojnë huti dhe pasiguri, gjykatat e rregullta nuk mund të lejojnë që rasti të transferohet pafundësisht prej një instance gjyqësore te tjetra. Përndryshe, besimi i publikut ndaj tërë rendit juridik do të minohej.

60. Për më tepër, Gjykata vëren se procedura është akoma në zhvillim e sipër dhe se nuk ka vendim përfundimtar kushtetutshmëria e të cilit do të kontestohej. Prandaj, Gjykata konsideron se kërkesa është e parakohshme.
61. Në këtë drejtim, Gjykata dëshiron të theksojë se arsyetimi për shterimin e mjeteve juridike është që t'ua ofrojë autoriteteve në fjalë, duke përfshirë gjykatat, mundësinë për ta parandaluar ose për ta korrigjuar shkeljen e supozuar të Kushtetutës. Rregulli bazohet në supozimin se rendi ligor i Kosovës do të sigurojë mjet efikas juridik për mbrojtje nga shkelja e të drejtave kushtetuese. (Shih, *mutatis mutandis*, *GJEDNJ*, *Selmouni kundër Francës*, nr. 25803/94, vendimi i 28 korrikut 1999). Megjithatë, nuk është e nevojshme që të drejtat kushtetuese të cekën në mënyrë eksplikite në procedurën në fjalë. Përderisa çështja ishte ngritur në mënyrë implicate ose në substancë, është plotësuar rregulli i shterimit të mjeteve juridike (Shih, *mutatis mutandis*, *GJEDNJ*, *Azinas kundër Qipros*, Nr. 56679/00, vendim i 28 prillit 2004).
62. Rrjedhimisht, parashtruesi i kërkesës ende nuk i ka shteruar të gjitha mjetet juridike dhe kërkesa e tij deklarohet e papranueshme, siç përcaktohet me nenin 113.7 të Kushtetutës, parashihet me nenet 47 dhe 49 të Ligjit dhe specifikohet më tej me rregullin 36 (1) b) dhe c) të Rregullores së punës.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese e Kosovës, në pajtim me nenin 113.7 të Kushtetutës, nenet 47 dhe 49 të Ligjit dhe me rregullat 36 (1) (b) dhe (c) të Rregullores së punës, më 13 shtator 2016, njëzëri

VENDOS

- I. TA DEKLAROJË kërkesën të papranueshme;
- II. T'UA KUMTOJË këtë vendim palëve;
- III. TA PUBLIKOJË këtë vendim në Gazetën Zyrtare në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit; dhe
- IV. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari rapportues

Altay Surey

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Artan Rama-Hajrizi

